

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA – NGHỆ THUẬT

CÔNG CHIỀNG TRONG SINH HOẠT VĂN HÓA CỘNG ĐỒNG
CỦA TỘC NGƯỜI MUÔNG CAO PHONG – HÒA BÌNH

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

Giảng viên hướng dẫn: Ths. Nguyễn Thanh Xuân

Sinh viên thực hiện : Nguyễn Duy Thúy

Lớp : QLVH 9A

Hà Nội – 2012

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
Chương 1	
GIỚI THIỆU NHỮNG NÉT ĐẶC TRƯNG TRONG SINH HOẠT VĂN HÓA CỦA TỘC NGƯỜI MUÔNG HUYỆN CAO PHONG – HÒA BÌNH	4
1.1. Vị trí địa lí	4
1.2. Sự hình thành và phát triển của tộc người Mường Cao Phong Hòa Bình.....	8
1.3. Những nét văn hóa đặc trưng trong sinh hoạt văn hóa của tộc người Mường Cao Phong – Hòa Bình.....	10
1.3.1. Kiến trúc nhà ở.....	10
1.3.2. Sinh hoạt tôn giáo tín ngưỡng.....	13
1.3.3. Trang phục truyền thống.....	16
1.3.4. Làng xóm và xã hội truyền thống.....	19
Chương 2	
SINH HOẠT VĂN HÓA CÔNG CHIÊNG CỦA TỘC NGƯỜI MUÔNG HUYỆN CAO PHONG, HÒA BÌNH – NHỮNG NÉT ĐẸP VĂN HÓA.....	21
2.1. Nguồn gốc và phát triển công chiêng của tộc người Mường Cao Phong – Hòa Bình.....	21
2.2. Công chiêng trong cuộc sống đời thường.....	24
2.3. Công chiêng trong lễ hội.....	26
2.3.1. Lễ hội Khai hạ.....	27
2.3.2. Lễ hội Pôn Pônông.....	31
2.3.3. Hội đi săn.....	33
2.3.4. Hội đánh cá.....	39
2.3.5. Hội xắc bùa.....	42
2.4. Công chiêng trong tập quán tín ngưỡng.....	45

2.4.1. <i>Chiêng gọi mẹ</i>	45
2.4.2. <i>Lễ thành hôn</i>	47
2.4.3. <i>Lễ mừng thọ</i>	51
2.4.4. <i>Lễ tang</i>	53
2.4.5. <i>Lễ mừng nhà mới</i>	55
2.4.6. <i>Lễ mừng quê hương, đất nước</i>	60
2.5. <i>Cồng chiêng trong lễ tết</i>	61
2.6. <i>Văn hóa cồng chiêng của tộc người Mường Cao Phong, Hòa Bình – Nét đẹp và giá trị</i>	66
2.7. <i>Thực trạng của cồng chiêng trong sinh hoạt văn hóa cộng đồng của người Mường Cao Phong – Hòa Bình trong công cuộc đổi mới và hòa nhập quốc tế của đất nước</i>	69
2.7.1. <i>Chiều hướng mất mát, mai một cồng chiêng</i>	69
2.7.2. <i>Nguyên nhân thực trạng mai một, mất mát của không gian văn hóa cồng chiêng</i>	72

Chương 3

BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY CÁC GIÁ TRỊ SINH HOẠT VĂN HÓA CỒNG CHIÊNG CỦA TỘC NGƯỜI MƯỜNG

CAO PHONG – HÒA BÌNH.....74

3.1. Sự quan tâm, chỉ đạo của chính quyền, đoàn thể quần chúng trong việc bảo tồn và phát huy văn hóa cồng chiêng.....74

3.2. Những giải pháp bảo tồn và phát huy các giá trị của cồng chiêng trong đời sống văn hóa cộng đồng của tộc người Mường Cao Phong – Hòa Bình.....78

KẾT LUẬN.....80

PHỤ LỤC

Danh mục tài liệu tham khảo

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

May mắn được sinh ra và lớn lên tại quê hương Hòa Bình, hình ảnh, âm thanh của tiếng cồng, tiếng chiêng đã in đậm trong tâm thức của nhiều người con xứ Mường, trong đó có tôi. Có lẽ vì được sống, được gắn bó và thưởng thức những giá trị quý giá ấy nên việc tìm hiểu, nghiên cứu về cồng chiêng đã trở thành một sở thích cá nhân, một niềm tự hào, một niềm đam mê thôi thúc tôi hướng về nơi đã sinh dưỡng tôi trưởng thành.

Cồng chiêng là loại hình văn hóa đặc sắc đầy sức hấp dẫn trong văn hóa dân gian và đời sống của người Mường Hòa Bình. Văn hóa cồng chiêng đã được sáng tạo, lưu truyền trong đời sống người Mường hàng nghìn năm, góp phần quan trọng tạo nên bản sắc văn hóa riêng. Tiếng chiêng là hồn phách của xứ Mường, vang khắp rừng, khắp núi ngân lên sức sống của người Mường; tiếng chiêng linh thiêng như lời sấm dậy, trở thành vật thiêng tượng trưng cho sự phồn thịnh của xã hội Mường.

Xứ Mường từng có một không gian văn hóa cồng chiêng đậm bản sắc nhưng giờ đây, không gian ấy đang bị thu hẹp và có nguy cơ mất dần. Là thế hệ trẻ, một người con của mảnh đất Hòa Bình, thế hệ tiếp nối, phát huy và giữ gìn những truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc, tác giả nhận thấy rằng cồng chiêng đóng một vai trò vô cùng quan trọng trong đời sống tinh thần của tộc người Mường Hòa Bình nói chung và người Mường Thành (Cao Phong) nói riêng. Đây cũng chính là động lực thúc đẩy tác giả lựa chọn đề tài “Cồng chiêng trong sinh hoạt văn hóa cộng đồng của tộc người Mường Cao Phong – Hòa Bình”.

2. Mục tiêu của đề tài

- Bảo tồn, giữ gìn, phát huy giá trị văn hoá cồng chiêng trong đời sống sinh hoạt văn hóa cộng đồng của tộc người Mường Hòa Bình.

- Góp phần tìm hiểu văn hóa Mường và văn hóa Việt Nam trong cơ tầng văn hóa Đông Nam Á.

- Tăng thêm nguồn tài liệu cho các nhà nghiên cứu, các nhà quản lý văn hoá.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- *Đối tượng nghiên cứu*

Cồng chiêng trong sinh hoạt văn hóa cộng đồng của tộc người Mường Cao Phong – Hòa Bình.

- *Phạm vi nghiên cứu*

Thời gian nghiên cứu tài liệu tại Sở Văn hóa, Thể thao & Du lịch tỉnh Hòa Bình, khảo sát thực tế ở các làng bản của tộc người Mường thuộc huyện Cao Phong – Hòa Bình.

4. Phương pháp nghiên cứu

Trong đề tài này tác giả sử dụng các phương pháp:

- Phương pháp quan sát, tham dự
- Phương pháp điền dã, nghiên cứu thực tế
- Phương pháp phỏng vấn sâu
- Phương pháp hỏi ý kiến các nhà nghiên cứu.
- Phương pháp lập bảng hỏi
- Phương pháp thu thập số liệu trên sách, báo, internet,...

5. Đóng góp của đề tài

Cồng chiêng là một bộ phận cấu thành nên văn hóa dân gian, mang đậm bản sắc của tộc người Mường nói chung, người Mường Hòa Bình nói riêng. Là nơi bảo lưu rất nhiều giá trị văn hóa tốt đẹp của dân tộc như phong tục tập quán, tín ngưỡng, lễ hội,...Do đó nghiên cứu “*Cồng chiêng trong sinh hoạt văn hóa cộng đồng của tộc người Mường Cao Phong – Hòa Bình*” chính là góp phần vào việc đi sâu, tìm hiểu văn hóa Mường trong việc nghiên cứu về văn hóa Việt Nam và văn hóa khu vực Đông Nam Á.

6. Bố cục của đề tài

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục đề tài được kết cấu thành 3 chương:

Chương 1: Giới thiệu những nét đặc trưng trong sinh hoạt văn hóa của tộc người Mường huyện Cao Phong – Hòa Bình.

Chương 2: Sinh hoạt văn hóa công chiêng của tộc người Mường huyện Cao Phong, Hòa Bình – Những nét đẹp văn hóa.

Chương 3: Bảo tồn và phát huy các giá trị sinh hoạt văn hóa công chiêng của tộc người Mường Cao Phong – Hòa Bình.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Quách Văn Aịch. Số 2571 ngày 21 tháng 10 năm 2007. Tổng quan về xã hội Mường thời Trung cổ. Báo Hòa Bình. Hòa Bình.
2. Đinh Công Bảo. Năm 1995. Văn hóa dân tộc Mường. Sở Văn hóa Thông tin – Hội Văn hoá các dân tộc tỉnh Hòa Bình. Hòa Bình.
3. Bùi Chi. Năm 2002. Tạp chí Thông tin Nghiệp vụ. NXB Hội Văn hóa các dân tộc tỉnh Hòa Bình. Hòa Bình.
4. Phan Đăng Nhật. Năm 1997. Mo lễ tang – In trong Sử thi dân tộc Mường. NXB Văn hóa dân tộc. Hà Nội.
5. Bùi Chí Thanh. Năm 2001. Nghệ thuật múa Mường. NXB Văn hóa dân tộc. Hà Nội.
6. Tô Ngọc Thanh. Năm 2007. Ghi chép về văn hóa và âm nhạc. NXB Khoa học xã hội. Hà Nội.
7. Bùi Thiện. Năm 1995. Văn hóa dân tộc Mường. Hội Văn hóa các dân tộc tỉnh Hòa Bình. Hòa Bình.
8. Trần Quốc Vượng. Năm 1995. Đôi lời về văn hóa Mường. Sở Văn hóa Thông tin – Hội Văn hóa các dân tộc tỉnh Hòa Bình. Hòa Bình.
9. Tô Vũ. Năm 2002. Âm nhạc Việt Nam truyền thống và hiện đại. NXB Viện Âm nhạc. Hà Nội.